

Zondag 2 december 2012

Adventsproject 'Straks wordt het licht...!'

Route naar het Kerstgebeuren: 'via de weg van de profeten, langs concrete voorwerpen'

Eerste adventszondag: 'de Koning komt...!'

Vooraf: Inleiding op het project

Het is weer advent. Het begin van het nieuwe kerkelijk jaar. Opnieuw dezelfde route als vorig jaar. Met het gevaar van een zelfde platgetreden pad. Absurd, dat het al begint voor Sinterklaas, of toch misschien ook niet.

Zoekend naar een thema kwamen we als werkgroep uit op project van de NZV: '**Straks wordt het licht...!**'

Daarvoor hebben we drie redenen:

1. Het past bij ons jaarthema. Bij 'zien en gezien worden' speelt het licht een grote onmisbare rol. Licht kan leiden tot 'zien'. Dat geldt ook overdrachtelijk voor 'inzicht'.
2. De profeten spreken vanuit een situatie van donkerheid, somberheid en weinig perspectief (Israël in ballingschap) en dus van donkere tijden. Dat is ook wel een beetje typerend voor onze tijd en onze verwachtingen. Het maakt ons nieuwsgierig naar de reikwijdte van de woorden van de profeten: tot hoever keken ze in de toekomst, wanneer zal het geschieden? En: wat valt er te zien in de toekomst als troost of inspiratie voor vandaag?
3. In het project gaat het om concrete voorwerpen. Die zorgen ervoor, dat we bepaald worden bij onze eigen situatie, hier en nu.

Het voorwerp voor de eerste advent: een Kroon.

Wat voor associatie levert dat op? Iets met Beatrix, bijvoorbeeld op prinsjesdag? Dat lijkt er niet op. Om wat voor soort koning gaat het eigenlijk? Het beeld van een koning van vandaag komt niet zoveel verder dan dat van lintjesknipper en misschien pracht en praal. Daar gaat het in de bijbelse verhalen niet over. Het gaat natuurlijk om een beeld uit die tijd. Een tijd waarin de joden in Perzië waren en ondergeschikt aan een machthebber/dictator. Wil een Koning als beeld aanspreken voor bevrijding, dan zal dat toch in termen moeten zijn van een machthebber, met een grotere macht dan de koning van Perzië. Past dat dan wel weer bij het beeld van de intocht op een ezel of de geboorte in een stal? Hoe moet je het beeld van de komende koning dan invullen? Hoe ziet dat eruit voor ons vandaag?

Overdenking (n.a.v. Zacharia 14: 4 - 9; Zach. 9: 9, 10 en Matth. 24: 32 – 36)

Even terug naar de tijd van Zacharias. Ballingschap, maar ook het gevoel van onderdrukking. Geen eigen huis en haard. Er is een machthebber: Darius van Perzie. Wat zou voor de joden een boodschap van hoop zijn? Als er een nog machtiger koning zou zijn, die hen zou bevrijden en terugbrengen naar hun eigen land.

Profeten spreken met beelden van hun tijd. Met beelden van hun tijd zeggen ze iets over de toekomst. Die toekomst proberen ze zo zichtbaar mogelijk te maken. Zo gebruiken ze ook beelden voor (het handelen van) God. God wordt als het ware gevuld met het beeld van de machthebber, die alles naar zijn hand kan zetten. In de richting van vrede en welzijn. Vrede is dan in hun interpretatie: ieder onder zijn eigen wijnstok en vijgenboom. Vrede vertaald naar (cq gevuld met) de behoeftes van dat moment.

Zo worden profetieën gelezen naar de tijd waarin ze gesproken, gehoord en geïnterpreteerd worden. Dat gebeurt tot op vandaag

een mooi voorbeeld is de film 'grazige weiden', die gesitueerd is in de periode van slavernij van negers in Amerika. In de film wordt God verbeeld als een rijke neger, die als een plantage-eigenaar lui achterover leunt, met een dikke sigaar in de mond, op een grote wolk. Dat is het ideaalbeeld van een mooie toekomst voor de neger-slaven, op dat moment)

Wat we in de Bijbelse boodschap lezen is: steeds weer je ogen en oren open houden voor wat er van God gezien kan worden. Het beeldverbod staat er niet voor niets. Dat betekent niet dat je geen

beeld van God mag maken. Dat gebeurt vanzelf wel op grond van wat je ziet en hoort. Maar je maak daar geen gesneden beeld van maken. Dat wil zeggen mag niet God gelijk stellen aan (cq. vervangen) door het beeld dat jij van hem hebt. En dat dan vervolgens aanbidden. Niet alles van God is in een beeld te vangen. Het beeld staat wel ergens voor. Het gaat fout als je er met het beeld vandoor gaat. Kijk naar het beeld van 'de koning'. Het staat ergens voor. Maar er is meer aan de hand met dat koningschap van God. Dat is niet te vangen in het beeld van de machthebber. Dat vinden we al bij Zacharias zelf (koning op een ezels jong, Zach. 9). In het Nieuwe Testament: de koning komt niet in Jeruzalem, maar in een stal. Niet het intochtsverhaal (vaak zo opgevat, o.a. op basis van een tekst uit Zacharias, en ook door veel joden zelf op dat moment met het beeld van de Messias als koning), maar de gang naar het Kruis.

Dat geldt ook voor het beeld van 'de vrede', niet in de vorm van eigen baas, niet het redden van je eigen hachje, niet als resultaat van overwinning en strijd, maar als het (in)zien waar het bij God om gaat: vrede, gerechtigheid en heelheid van de schepping. De ervaring van de eeuwigheid als een moment/ervaring van de nabijheid, geborgenheid en eeuwigheid van God.

Het gaat daarbij niet om chronologie, in termen van tijd, maar het gaat om een diepte-ervaring in het leven. Het gaat om momenten, die je eeuwigheidsmomenten zou kunnen noemen, omdat er iets van de eeuwigheid hier en nu ervaren wordt. Een eeuwigheidsmoment, waar dan eventueel een kroontje bij zou passen: iets dat het verstand te boven gaat.

De koning komt..

Niet in de vorm van een machthebber, maar in de vorm van een Boodschap van Vrede, die het verstand te boven gaat.

Gods Rijk van vrede en gerechtigheid, niet voor straks, maar voor nu, midden in de wereld van donkerheid. Het is er al, maar het is alleen te zien waar mensen het ontdekt hebben.

De koning komt... daar waar je Hem ontdekt hebt.

Vandaag naar ons toe. We kunnen daarvoor ook rustig het beeld van duisternis gebruiken (crisis in alle opzichten; weinig verwachting)

Wie zijn de machthebbers, door wie we onderdrukt worden?

De macht van het kapitaal, het materialisme, de logica van de vooruitgang. Allemaal termen waar de politiek zich ook van bedient om macht uit te oefenen.

En het heeft vooral invloed, waar mensen bang zijn voor hun eigen hachje. Dan komen ook de tegenstellingen aan het licht in het rumoer rond de beleidsplannen:

De kloof tussen arm en rijk. Tussen kansloos en kansarm. Dit alles wordt zichtbaar in de mensen die je tegen kunt komen. Je ziet dat dan ook bij het cadeaueverhaal van Sinterklaas. Je zou kunnen zeggen: het Sinterklaasfeest is er een beetje door verpest. Het zou ook best anders gevierd kunnen worden...

Het gaat in de profetie van Zacharia om een andere wereld. De koning komt op een ezeltje. Anders dan een nog grotere machthebber dan koning Darius. We lezen, dat Hij te midden van zijn volk wil wonen. Hij is er al, en wil dan ook graag daar ontdekt worden. Wanneer je anders kijkt, of misschien naar andere dingen kijkt zul je hem kunnen vinden...

De Koning komt.. En dan wordt het perspectief duidelijk.

Het past bij het beeld 'Straks wordt het licht...!'

Maar de vraag is natuurlijk: waar moet je op letten, wat moet je zien om God te vinden, of het vrede-rijk? Wanneer wordt het nu precies licht.

Er is een prachtig verhaal uit de joodse traditie. Misschien al we bekend, maar het laat precies zien waar het om gaat:

Leerlingen vragen de rabbi: wanneer gaat de nacht over in de dag? Wanneer weten we precies dat het dag is? Met daarbij tegelijk in de vraag de achtergrond van 'wanneer zal het vrede-rijk te zien zijn?

De rabbi vraagt eerst naar hun eigen antwoorden:

- *Wanneer op donkere silhouetten zoveel licht valt, dat het verschil te zien is tussen een doornstruik en een cypres*
- *Wanneer er zoveel licht komt, dat twee schaduwen verdwijnen en je het verschil ziet tussen de leeuw en het lam.*

Zijn antwoord is: 'Nee, dan is het nog niet licht genoeg.

Pas, wanneer je in het silhouet naast je het gezicht van een ander mens herkent als je naaste...

Dan pas zal het dag zijn. Dan zal de duisternis verdwenen zijn. Dan zal het vrede zijn...!

Dan kan er ook anders Sinterklaas gevierd worden.

Daarin krijgt ook het avondmaal, dat we nu gaan vieren betekenis als maaltijd onderweg: om dat te vieren met die ander in de ontdekking en ervaring dat hij je naaste is.

Amen

Piet Brongers